

Hildegard Breiner (str. 291-293)

Příběh Vorarlberského protestu

„Co to povídáte? Zcela dokončená jaderná elektrárna nebyla uvedena do provozu? To je vskutku celosvětový unikát – neuvěřitelné!“ Muž z Indie se nemohl přestat divit. Při vzájemné výměně názorů jsem mu vyprávěla o své činnosti na podporu obnovitelných energií ve Vorarlbersku a docela náhodou jsem také zmínila, že tyto mé aktivity vzešly z předchozího odporu proti jaderné energii. Tímto jsme já a můj manžel jako tým přispěli nezanedbatelným dílem k tomu, že tato malá spolková země sehrála při lidovém hlasování v roce 1978, kterým se v Rakousku odmítlo zprovoznění už dostavěné atomové elektrárny, rozhodující roli.

Pan Bunker Roy byl na cestě po Evropě, aby získal peníze na svůj projekt „Water Harvesting“.

Před mnoha lety založil v Rajasthanu „Barefoot College“, aby vzkřísil staré kulturní techniky a umožnil obyčejným ženám a mužům, aby se vyučili a stáli se solárními techniky.

Úspěch vorarlberského protiatomového hnutí jej očividně natolik ohromil a motivoval, že učinil rozhodnutí (které se mělo týkat také mě).

Hildegard Breiner (S. 291-293)

Vorarlberger Widerstandsgeschichten

„Was sagen Sie da, ein fertig gebautes Atomkraftwerk nicht in Betrieb genommen? Das ist ja weltweit einzigartig – incredible!“ Der Mann aus Indien konnte sich nicht genug wundern. Im Gedankenaustausch hatte ich ihm von meinen Aktivitäten für erneuerbare Energien in Vorarlberg erzählt und ganz nebenbei auch erwähnt, dass diese aus dem früheren Widerstand gegen die Atomkraft hervorgingen. Damit trugen mein Mann und ich als Team einen nicht unwesentlichen Teil dazu bei, dass das kleine Bundesland beim ablehnenden Ausgang der Volksabstimmung von 1978 über das betriebsbereite AKW Zwentendorf den Ausschlag gab.

Bunker Roy war auf einer Rundtour in Europa, um Geld zu sammeln für sein Projekt „Water Harvesting“. Vor vielen Jahren gründete er in Rajasthan das Barefoot College, um alte Kulturtechniken wiederzubeleben und einfache Frauen und Männer zu Solartechnikern auszubilden.

Offenbar war er so beeindruckt vom Erfolg der Vorarlberger Anti-Atom-Bewegung, dass er einen Entschluss fasste (die auch einen Einfluss auf mich haben sollte).

Asi o rok později mě zaskočil telefonát z "Nuclear-Free-Future-Komitee" („Komise pro budoucnost bez jaderné energie"), při kterém mi bylo sděleno, že mi bude uděleno mezinárodní ocenění (International Award) za mou celoživotní práci.

Bunker Roy mě nominoval na tuto, dle berlínských novin TAZ „nejdůležitější protijadernou cenu na světě". Skvělá porota, jejíž členové pocházeli z celého světa, při svém rozhodování vzala rovněž výslovně v potaz mé pozdější nasazení v oboru obnovitelných zdrojů energie a komplexní přístup v oblasti ochrany přírody a životního prostředí.

Koncem roku 2004 jsem tedy mohla v Jaipuru převzít toto renomované ocenění, samozřejmě nejen pro sebe, ale i jménem všech tehdejších členek a členů protestního hnutí, ale i za mého mezitím zesnulého manžela Franze-Viktora.

Když se občanská společnost vzpírá, nebývá příliš často odměňována úspěchem.

Neboť platí: Není nic těžšího a pro nic není třeba více charakteru, než být otevřeným opakem své doby a nahlas vyjádřit své NE. To věděl již Kurt Tucholsky.

A přece se v poválečné historii Vorarlberska vyskytují hned tři pro občanské iniciativy úspěšné události: Rūthi, Zwentendorf a Wackersdorf.

Etwa ein Jahr später überraschte mich ein Anruf des Nuclear-Free-Future-Komitees, dass mir der Internationale Award für mein Lebenswerk verliehen würde. Bunker Roy hatte mich für diesen laut Berliner TAZ „weltweit wichtigsten Anti-Atom-Preis“ nominiert. Die hochkarätige Jury aus allen Teilen der Welt bezog in ihre Entscheidung aber auch ausdrücklich das nachfolgende Engagement für die erneuerbaren Energien und den umfassenden Ansatz im Bereich des Natur- und Umweltschutzes mit ein. Und so durfte ich Ende November 2004 in Jaipur diese renommierte Auszeichnung entgegennehmen, für mich selbstverständlich auch im Namen aller seinerzeitigen MitkämpferInnen, ganz besonders aber auch für meinen inzwischen verstorbenen Mann Franz-Viktor.

Wenn sich die Zivilgesellschaft wehrt, wird sie nicht gerade häufig mit Erfolgen belohnt. Denn: Nichts ist schwerer und nichts erfordert mehr Charakter, als sich in offenem Gegensatz zu seiner Zeit zu befinden und laut Nein zu sagen. Das hat schon Kurt Tucholsky erkannt.

Und doch gab es für die Bürgerinitiativen in der Vorarlberger Nachkriegsgeschichte gleich drei Erfolgsgeschichten: Rūthi, Zwentendorf und Wackersdorf.

Na samém počátku všeho stála akce „Fussach“. Tento známý křest lodi na jméno „Vorarlberg“ byl spontánní demonstrací proti „vídeňskému“ centralismu.

Shromáždění takového množství lidí, které se do té doby zdálo být nemožné, podalo 22. listopadu 1964 vůbec poprvé v celé naší poválečné historii důkaz o tom, že občanská neposlušnost může skutečně posunout věci kupředu.

V dalších letech, jak jsme se stali sebevědomější, následoval energický protest proti jaderné elektrárně Rütli, kterou Švýcarsko zamýšlelo postavit na alpské řece Rýn (Rhein).

Poprvé se zformoval odpor přesahující hranice, v rámci kterého byly organizovány společné demonstrace obou sousedních zemí – a stavbě bylo zabráněno.

Když se za několik let objevil další podnět k obraně, bylo obyvatelstvo stejně jako předtím masivně podporováno ze strany novin „Vorarlberger Nachrichten“, vedených šéfredaktorem Dr. Franzem Ordnerem.

Tentokrát šlo o protest proti první rakouské jaderné elektrárně Zwentendorf.

S doslova samozřejmým předpokladem, že se příslušně ovlivní obyvatelstvo, konala se po celém Rakousku cílená reklamní tažení zastánců atomu.

Basierend auf der Initialzündung „Fussach“. Diese berühmt-berüchtigte Schiffstaufe auf den Namen „Vorarlberg“ war eine spontane Demonstration gegen den „Wiener“ Zentralismus. Eine vorher nicht für möglich gehaltene Menschenmenge erbrachte damit am 22. November 1964 erstmals in unserer Nachkriegszeit den Beweis, dass bürgerlicher Ungehorsam tatsächlich etwas bewegen kann.

Selbstbewusst geworden folgte in den nächsten Jahren der energische Widerstand gegen das von der Schweiz am Alpenrhein geplante AKW Rütli.

Erstmals gab es grenzüberschreitenden Widerstand und gemeinsame Demonstrationen der Anrainerländer – und der Bau wurde verhindert.

Als es einige Jahre später erneut Anlass gab, sich zu wehren, wurde die Bevölkerung wie auch vorher schon von den „Vorarlberger Nachrichten“ unter Chefredakteur Dr. Franz Ordner massiv unterstützt.

Diesmal ging es gegen das erste österreichische Atomkraftwerk Zwentendorf. In der geradezu selbstverständlichen Annahme, die Bevölkerung entsprechend zu beeinflussen, gab es gezielte Werbefeldzüge von Atom-Befürwortern durch ganz Österreich.

Ale odvážná osvícená menšina se rozhodla bojovat.

Nikdo nepočítal s tím, že se občanská společnost zorganizuje sama.

Přesto nebo právě proto, že můj muž Franz-Viktor byl strojní inženýr, nebyl zaměřen pouze na technické záležitosti, udělal si o věci správný obrázek.

Rozpoznal totální nebezpečí atomové techniky pro život jako takový, zvláště problému s atomovým odpadem, o němž mě také přesvědčil.

Vzpomínám si na setkání lidí vystupujících proti atomovému programu, kteří se s odpovídající odborností snažili strhnout ostatní na svou stranu. Proto jsme již dlouho před hlasováním uměli přesvědčovat s použitím řádných argumentů.

Naše odznaky s nápisem „Atomkraft-Nein-Danke“ (Atomová energie – Ne - Děkuji), které jsme pořád nosili, a které nás navenek spojovaly, vyvolávaly neustále diskuze na toto téma.

Můj muž měl třeba připnutý svůj odznáček i tehdy, když jednal s našimi velkými východorakouskými klienty z potravinového průmyslu.

Jako obchodníci měli samozřejmě opačné názory. Jeden takový pan ředitel dal mému muži i otevřeně najevo, že taková deklaráce názoru „zde není žádoucí“.

Aber eine aufgeklärte, mündige Minderheit setzte sich entschlossen zur Wehr. Niemand hatte mit der Selbstorganisation der BürgerInnen gerechnet.

Mein Mann Franz-Viktor, obwohl (oder gerade weil) als Maschinenbauingenieur nicht nur technikgläubig, hatte offenbar den richtigen Durchblick.

Er erkannte die totale Lebensfeindlichkeit der Atomtechnik, ganz besonders das Atommüllproblem und überzeugte auch mich davon.

Ich erinnere mich an eine Klausur von Leuten, die gegen das Atomprogramm auftreten und mit dem entsprechenden Fachwissen andere mitreißen wollten. So konnten wir im Vorfeld der Abstimmung mit den richtigen Argumenten debattieren. Äußerlich „gekennzeichnet“ mit unseren Atomkraft-Nein-Danke-Buttons, die wir immer trugen, gab es dauernd Anknüpfungspunkte für einschlägige Gespräche. So trug mein Mann auch dann seinen Ansteck-Button, wenn er mit unseren ostösterreichischen Großkunden aus der Nahrungsmittelindustrie verhandelte. Als Business-Menschen waren diese natürlich konträr eingestellt. Einer dieser Herren Direktoren ließ meinen Mann auch wissen, dass eine solche Meinungsdeklaration „hier nicht erwünscht“ sei.

Po odpovědi, co by si o něm myslel, kdyby svůj názor odevzdal u vrátného, následovaly ale podnětné diskuse pro/- nebo proti/-atomu, a ještě později uznání, a dokonce pozvání na besedy na téma ochrany životního prostředí.

Sprátcením mladí lidé využili k názorné demonstraci tohoto tématu i masopustní průvod v Bregenzu tím, že na něm převáželi žluté sudy „s jaderným odpadem“.

Již 24. listopadu 1976 vyústil „informační večer“ (pořádaný spolkovou vládou) s účastí zhruba 1.300 občanů ve Feldkirchu v demonstraci.

Na konkrétní dotazy a prohlášení se nenechali odbýt vlažnými frázemi. Bouřlivě a vytrvale požadovali zastavení stavby jaderné elektrárny ve východorakouském regionu Tullnerfeld.

Jeden takový „upřímny“ výrok na diskuzní akci, pronesený zastáncem jaderných elektráren a jejíh lobby mi utkvěl v paměti.

„A Vy, madam, chcete zase prátc prádlo v potoce?“

To mi bylo řečeno jedním z řečníků energetického průmyslu v reakci na můj příspěvek. Arogance, s jakou bylo reagováno na naši věcnost, mě stále ještě nepřestala urážet.

Nach der Entgegnung, was er von ihm hielte, wenn er seine Meinung beim Portier abgeben würde, folgten dann aber angeregte Debatten Pro und Kontra Atom, später Anerkennung und noch später sogar Anfragen zu Umweltschutzthemen.

Befreundete junge Leute nützten auch den Faschingsumzug in Bregenz dazu, „das Thema“ anschaulich zu machen, indem sie gelbe Atommüllfässer transportierten.

Bereits am 24. November 1976 wurde ein „Aufklärungsabend“ der Bundesregierung in Feldkirch von etwa 1.300 BürgerInnen in eine Demonstration verwandelt. Auf ihre konkreten Fragen und Statements ließen diese sich nicht mit lauwarmen Phrasen abspeisen. Sie forderten lautstark und „lästig“ den Stop des AKW-Baus im (ostösterreichischen) Tullnerfeld.

Ein demaskierender Ausspruch anlässlich einer der Diskussionsveranstaltungen von Betreiberseite blieb mir im Gedächtnis.

„Na, gnä' Frau, wollen's die Wäsch' wieder am Bach waschen?“

Das wurde mir von einem Podiumsteilnehmer der E-Wirtschaft nach meiner Wortmeldung zugeworfen. Die Arroganz, mit der auf unsere Sachlichkeit reagiert wurde, kränkt mich immer noch.

Vzpomínám si, že kdykoliv se konala nějaká akce, tak kupodivu přelo. Bylo tomu tak i při velké demonstraci před budovou zemské vlády v Bregenzu, stejně jako při protestní hvězdicové cyklojízdě do Meiningenu, vorarlberské obci ležící na Rýnu přesně naproti Rüthi (kde plánovali Švýcaři stavět atomovou elektrárnu, pozn. B.R.).

Deštivé počasí bylo také při pouliční akci s prof. Konradem Lorenzem na bregenzské pěší zóně, která vzbudila velký zájem médií.

Legendární hvězdicový pochod (zase ve tvaru hvězdy, pozn. B.R.) v Tullnu k jaderné elektrárně ve Zwentendorfu v červenci 1977 se ale konal pod žhnoucím sluncem.

Pochodu se zúčastnilo velké množství lidí z celého Vorarlberska – v čele dokonce celá dechová kapela Meiningen se starostou Plankem. Svou hudbou povzbuzovala horkem vyčerpané a žíznivé účastníky pochodu.

Zdaleka nejúspěšnější akcí, která masivně zapůsobila na veřejnost, však byla protestní hladovka některých odvážných vorarlberských žen v srpnu 1977 před Úřadem spolkové vlády ve Vídni.

Z účastnic bych zde jako jeden příklad za všechny ráda se vší úctou uvedla již bohužel zesnulou Marii Summer z Rankweilu, která ještě sama popsala přesný průběh akce.

Merkwürdigerweise regnet es in meiner Erinnerung immer gerade dann, wenn eine Aktion stattfindet. Das war so bei der großen Demo vor dem Bregenzer Regierungsgebäude, genau wie bei der Radsternfahrt nach Meiningen, jenem Vorarlberger Ort am Rhein, der gegenüber von Rüthi liegt.

Und auch bei der Straßenveranstaltung mit Prof. Konrad Lorenz in der Bregenzer Fußgängerzone, welche großes Aufsehen bei den Medien erregte, war regnerisches Wetter.

Aber der legendäre Sternmarsch von Tulln zum AKW Zwentendorf im Jahre 1977 fand unter glühend heißer Sonne statt. Dort beteiligte sich eine große Schar VorarlbergerInnen. Sogar die ganze Blasmusikkapelle Meiningen mit Bürgermeister Plank an der Spitze marschierte mit. Sie riss mit ihrem Spiel die sonnenmüden, durstigen Protestmarschierer mit.

Die wohl am meisten öffentlichkeitswirksame Aktion war aber sicher der Hungerstreik einiger beherzter Vorarlberger Frauen im August 1977 vor dem Bundeskanzleramt in Wien.

Stellvertretend für alle sei hier voll Respekt die leider schon verstorbene Maria Summer aus Rankweil genannt, die selbst noch den genauen Ablauf beschrieben hat.

I později patřila k aktivistům. Ach, jak často jsme spolu podnikaly různé akce a sbíraly podpisy pro, anebo naopak proti aktuálním tématům, která nám byla důležitá - a především proti jaderné energii.

Skutečnost, že v lednu 1978 byly do Zwentendorfu letecky dopraveny palivové články, byla vnímána jako provokace, což znovu vyvolalo občanskou neposlušnost a horlivou osvětu nás – rebelujícího obyvatelstva Vorarlberska.

My, Breinerovi, jsme spolupracovali rovněž s vídeňskými studenty. Finančně jsme podporovali třeba jejich (dnes již nemyslitelné) nadšené akce.

Můj manžel Franz-Viktor například našel v týdeníku „Spiegel“ fundovaný článek, který přesně vyhovoval našim potřebám.

Po nezbytném vyjasnění a zaplacení práv jsme jej nechali po tisících vytisknout, balíky jsme autem osobně odvezli do Vídně a studenti se tam postarali o jeho konečnou distribuci.

Při (dosud jediném) plebiscitu („Volksabstimmung“, to má v Rakousku větší váhu než třeba „Volksbefragung“ nebo „Volksbegehren“, která se pořádají mnohém častěji, ale nejsou závazná pro parlament, pozn. B.R.) na téma

Sie gehörte auch später zu den AktivistInnen. Wie oft haben wir gemeinsam für oder gegen uns bewegende Themenkomplexe Unterschriften gesammelt und vornehmlich Anti-Atom-Aktivitäten gesetzt!

Dass im Jänner 1978 die Brennelemente nach Zwentendorf eingeflogen wurden, wurde als Provokation empfunden und fachte erneut den zivilen Ungehorsam und eifrige Aufklärungsarbeit durch uns aufmüpfige BürgerInnen in Vorarlberg an.

Wir Breiners arbeiteten auch mit der Wiener Hochschülerschaft zusammen.

So unterstützten wir finanziell deren (heute nicht mehr vorstellbare) eifrige Aktionen. Beispielsweise hatte mein Mann Franz Viktor im „Spiegel“ einen fundierten, punktgenau passenden Artikel gefunden.

Nach Klärung und Bezahlung der Rechte ließen wir ihn zu Tausenden drucken, führten die Pakete selbst mit dem PKW nach Wien und die Hochschülerschaft sorgte dort für die gezielte Verteilung.

Bei der (bisher einzigen) Volksabstimmung in Sachen Atomenergie am 5.11.1978 gab schließlich das kleine Bundesland Vorarlberg mit 85 % Nein-Stimmen den Ausschlag für das hauchdünne

atomové energie dne 5. 11. 1978 představovala malá spolková země Vorarlbersko se svými 85 % hlasů proti zprovoznění JE Zwentendorf v rámci konečného, velice těsného odmítavého výsledku 50,4 % vlastně rozhodující hlas mezi všemi rakouskými regiony.

Navzdory našemu veškerému nasazení jsme se s ohledem na nepředstavitelně nákladnou kampaň aktivních zastánců atomové energie nikdy neodvážili s takovým pozitivním závěrem počítat a tomuto (jen vysněnému) výsledku jsme mohli sotva uvěřit.

Ještě dnes si umím vybavit tu situaci u televizní obrazovky a nepopsatelný pocit štěstí, kdy „vrchní statistik národa“ oznámil výsledek hlasování (v Rakousku to byl velmi dlouho pan Dr. Bruckmann, později byl jeden čas lidovecký poslanec, který vždy komentoval v ORF také výsledky voleb atd., odtud jeho přezdívka, pozn. B. R.). Ještě v témže roce, dne 15. 12. 1978, udělal parlament definitivní tečku za atomovou energií, když přijal zákon o zákazu atomové energie. Rakousko zůstalo atomových elektráren ušetřeno.

Právě letos jsem na jednom mezinárodním shromáždění proti novým plánům na výstavbu atomových elektráren ve Švýcarsku zmínila tento příklad, abych tak dodala odvalu tamním neziskovým organizacím v jejich vůbec ne snadném odporu. Zwentendorfský „zázrak“ při hlasování, za kterým stojí tak velké nasazení všech

Ablehnungsergebnis von 50,4 %.

Wir hatten ja, trotz allem Einsatz gegen die mit unvorstellbarem Geldaufwand auftretenden Befürworter, nie mit diesem positiven Ausgang zu rechnen gewagt – und konnten das (nur erträumte) Ergebnis kaum fassen.

Ich kann diese Situation am Fernsehgerät und das unbeschreibliche Glücksgefühl noch heute „abrufen“, als der „Hochrechner der Nation“ das Ergebnis gekannt gab.

Noch im gleichen Jahr, am 15.12.1978, setzte das Parlament den Schlusspunkt mit dem Atomsperrgesetz. Österreich blieb atomkraftwerksfrei.

Gerade heuer benutzte ich auf einer internationalen Großkundgebung gegen die AKW-Neubaupläne in der Schweiz dieses Beispiel, um den dortigen NGOs Mut zu machen in ihrem gar nicht so leichten Widerstand. Das Zwentendorfer „Abstimmungwunder“, hinter dem so viel Einsatz steckte, kündigt noch heute

zúčastněných, vypovídá ještě dnes o tom, co vše dokáže ovlivnit informovaná a činorodá menšina.

V každém případě nás to povzbudilo i v našem pozdějším boji proti zařízení na z přepracování vyhořelého jaderného paliva v bavorském Wackersdorfu, proti Temelínu, Mochovcům, palivovým článkům MOX v Gundremmingenu, různým plánům na navyšování výkonu, prodlužování životnosti a adaptačním plánům pro všech pět švýcarských atomových elektráren nebo téměř svévolně určeným stanovištím pro dočasná či konečná úložiště.

A vždy byl při tom velkolepý transparent Breinerových s citátem Immanuela Kanta: „Měj odvahu používat svůj vlastní rozum!“

Role průkopníka, kterou Vorarlbersko v občanském odporu měla, se postupem času důsledně proměnila ve vedoucí roli v oblasti nových obnovitelných energií. Z takzvaných „chronických kverulantů“ jak se nám posměvačně a urážlivě říkalo, se stali ti, kdo udávali směr.

K osobě autorky:

Hildegard Breiner

Narozena v roce 1936 v Bregenzu. Po absolvování školy pracovala ve firmě rodičů. V roce 1959 se vdala za Franze-Viktora Breinera z Vídně.

davon, was eine wissende und tatkräftige Minderheit bewirken kann.

Jedenfalls gab uns das auch Rückenstärkung für den späteren Kampf gegen die Wiederaufbereitungsanlage im bayrischen Wackersdorf, gegen Temelín, Mochovce, die MOX-Brennelemente in Gundremmingen, die verschiedenen Leistungserhöhungen, Laufzeitverlängerungs- und Adaptierungspläne für die fünf Schweizer AKWs, die fast willkürlich festgesetzten Standorte für Zwischen- und Endlager. Und immer war Breiners aufsehenerregendes Transparent mit dem Spruch von Immanuel Kant dabei: „Habe Mut, dich deines eigenen Verstandes zu bedienen.“

Die Vorreiterrolle Vorarlbergs im bürgerlichen Widerstand aber wandelte sich allmählich konsequent in die Vorreiterrolle für die neuen erneuerbaren Energien. Aus den belächelten und beschimpften sogenannten „Verhinderern“ sind Trendsetter geworden.

Zur Person der Autorin:

Hildegard Breiner

Geboren 1936 in Bregenz. Nach der schulischen Ausbildung im elterlichen Geschäft tätig. 1959 Heirat mit Franz-

Spolu vybudovali a vedli po dobu 30 let samostatný malý podnik v oblasti strojů-zařízení. V roce 1962 se narodil syn Martin Georg. Nadšená turistka, chodí rada do hor, také cyklistika je její koníček, bydlí na břehu jezera. Od 70. let 20. století aktivně vystupuje proti atomovému nebezpečí, později přibírá další témata: dopravu, ozon, ochranu klimatu, odpady z plastu, biozemědělství, genové inženýrství, mezinárodní obchod (Gatt/WTO, ATTAC, EU, „Jeden svět“, obnovitelné zdroje energie, iniciátorka a spolupráce v projektu „Sonnen-Schein-Kampagne“ a „Sonnen-Schein-Stipendium“.

Přeshraniční iniciativy směřované do Švýcarska, Německa, Běloruska, Ghany a Sierry Leone, nejprve spolu s manželem Franzem-Viktorem jako team „Breinerovi“. Od roku 1998 po jeho smrti pokračování a další rozvoj aktivit, od roku 1987 členkou představenstva ve Vorarlberské pobočce „Naturschutzbundu“ (všerakouský Svaz ochrany přírody) a od roku 1995 její předsedkyně. Grande Dame Vorarlberského hnutí pro ochranu životního prostředí a proti jádru.

Překlad do češtiny:

Hana Jílková

**Úprava: Helga Grimmová,
Bernhard Riepl**

Viktor Breiner aus Wien, zusammen Aufbau und 30 Jahre lang Führung eines selbständigen Kleinunternehmens für Maschinen-Anlagen. 1962 Geburt des Sohnes Martin Georg. Begeisterte Bergwandin, Radfahrerin und See-Anwohnerin. Seit den 1970er-Jahren des 20. Jahrhunderts aktiver Einsatz gegen Atomkraft, später kommen weitere Themen dazu: Verkehr, Ozon, Klimaschutz, Plastikmüll, Biolandwirtschaft, Gentechnik, Gatt/WTO, ATTAC, EU, Eine Welt, neue erneuerbare Energien, Initiierung und Mitarbeit „Sonnen-Schein-Kampagne“ und „Sonnen-Schein-Stipendium“.

Grenzüberschreitende Initiativen Richtung Schweiz, Deutschland, Belarus, Ghana und Sierra Leone, zuerst immer gemeinsam mit Ehemann Franz-Viktor als „die Breiners“. 1998 nach seinem Tod Fortführung und Weiterentwicklung der Tätigkeiten, seit 1987 im Vorstand des Naturschutzbundes Vorarlberg. Ab 1995 Obfrau des Naturschutzbundes Vorarlberg.

Grande Dame der Umwelt- und Anti-Atom-Bewegung in Vorarlberg.